

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref
15/3857 -

Dato
1.2.2016

Nytt produktbasert kullkriterium i retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland

Departementet har i dag med hjemmel i kongelig resolusjon 19. november 2004 og lov om Statens pensjonsfond § 2 annet ledd og § 7, fastsatt endringer i retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland (retningslinjer). Vedtaket trer i kraft 1. februar 2016.

De vedtatte endringene har bakgrunn i Stortingets behandling av investeringer og bruk av virkemidler i kullselskaper i forvaltningen av SPU, jf. Innst. 2 S (2015-2016), Meld. St. 1 (2015-2016) Nasjonalbudsjettet 2016, Innst. 290 S, Meld. St. 21 (2014-2015) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2014. Det vises videre til departementets brev 21. desember 2015 til Etikkrådet om forslag til endrede bestemmelser om nytt produktbasert kullkriterium i retningslinjene, Etikkrådets brev 19. januar 2015 og Norges Banks brev 27. januar 2015 til departementet.

Rammeverket

Hovedbestemmelsen om produktbasert observasjon og utelukkelse av kullselskaper, § 2 annet ledd i retningslinjene, er inntatt slik den lød i forslaget som ble sendt Norges Bank og Etikkrådet. Den lyder:

«Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for gruveselskaper og kraftprodusenter som selv eller konsolidert med enheter de kontrollerer får 30 pst. eller mer av sine inntekter fra termisk kull, eller baserer 30 pst. eller mer av sin virksomhet på termisk kull.»

Begrepet termisk kull er som varslet tatt eksplisitt inn i bestemmelsen og metallurgisk kull omfattes ikke. For øvrig er det lagt opp til at kriteriet skal ha samme innhold som fremgikk av Nasjonalbudsjettet 2016 og departementets brev 21. desember 2015. Det medfører at kriteriet skal omfatte selve produksjonen. Kjøp og salg av kull i seg selv, eller transport av kull samt distribusjon og handel med kraft omfattes ikke. Videre vil det være tilstrekkelig at et selskap overskrider én av terskelverdiene (inntekt/virksomhet) for at det skal omfattes av vesentlighetsbegrepet. Relevante vurderingsgrunnlag vil være om et morselskap selv, eller konsolidert med enheter (datterselskaper) det kontrollerer, overskrider enten inntektsterskelen eller terskelen for andel av virksomhet.

Ordlyden i kriteriet er videre ment til å åpne for at praktiseringen av kriteriet kan tilpasses etter hvert som en vinner erfaring. Ved at kriteriet er gitt en overordnet og generell tilnærming, og fastsettes som en «kan»-regel, gis dessuten rom for skjønn til å foreta framoverskuende vurderinger.

I § 2 tredje ledd heter det:

«I vurderingen etter annet ledd skal det i tillegg til selskapets nåværende inntekts- eller virksomhetsandel fra termisk kull legges vekt på framoverskuende vurderinger, herunder eventuelle planer som vil redusere inntekts- eller virksomhetsandelen knyttet til termisk kull og/eller øke inntekts- eller virksomhetsandelen knyttet til fornybare energikilder.»

Departementet slutter seg til Norges Banks uttalelse i brev 27. januar 2016 om at noe skjønn bør kunne benyttes for eksempel for å vurdere hvordan andel fornybar energi hos en kraftprodusent skal hensynstas i totalvurderingen.

På bakgrunn av Etikkrådets merknad i brevet 19. januar 2016 er § 2 punkt fjerde ledd om grønne obligasjoner fastsatt som en mekanisk regel der slike obligasjoner ikke er omfattet av hovedbestemmelsen forutsatt at obligasjonene er anerkjent gjennom inkludering på angitte indekser eller verifisert av anerkjent tredjepart.

I vedlagte retningslinjer er det videre inntatt bestemmelser som medfører at arbeidsdelingen mellom Etikkrådet og Norges Bank skal være slik det ble redegjort for i Nasjonalbudsjettet 2016 og i departementets brev 21. desember 2015. Det vil si at Norges Bank gis et formelt ansvar for å identifisere og utelukke selskaper under kullkriteriet, også uten en tilråding fra Etikkrådet. Tilsvarende gjelder for gjeninkluderinger. Også Etikkrådet kan på selvstendig grunnlag tilrå observasjon og utelukkelse av selskaper for kullkriteriet. Det er lagt opp til samme grad av åpenhet som for øvrige saker.

Bestemmelser om dette er tatt inn i hhv. fjerde ledd i § 1 om virkeområdet for retningslinjene, første ledd i § 6 om Norges Banks kompetanse og oppgaver og første ledd i § 8 om offentliggjøring.

Redaksjonell endring

I tråd med Norges Bank merknad i brev 27. januar 2016 er ordlyden i § 6 tredje ledd endret. Bestemmelsen omhandler andre virkemidler banken skal vurdere før beslutninger om observasjon eller utelukkelse fattes. Inntil endringen hadde bestemmelsen en ordlyd som la opp til at slike vurderinger også skulle foretas før beslutning om oppheving av observasjon eller utelukkelse, noe som ikke er relevant. Ordlyden omhandler nå kun beslutninger om utelukkelse og observasjon, og ikke beslutninger om opphevelse av slike.

Med hilsen

Espen Erlandsen e.f.
ekspedisjonssjef

Lill-Solrun Ryddheim Dahlin
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg: Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland (midlertidig versjon)

Gjenpart: Riksrevisjonen